

Анна Морозова

СЕРБИ ВЛАДИСЛАВИЧІ В ІСТОРІЇ РОСІЙСЬКОЇ ІМПЕРІЇ ТА ЧЕРНІГІВЩИНИ

Стаття розповідає про родину Владиславичів, життя представників якої пов'язане з Чернігово-Сіверщиною, її внесок в економічний розвиток країни загалом і регіону зокрема.

Ключові слова: Владиславич, Стародубщина, Сербія, міграція, зовнішня політика, торгівля.

Найяскравішою особистістю серед сербських мігрантів петровських часів був Сава Владиславич, котрий увійшов до історії Російської імперії як Сава Лукич Владиславич-Рагузинський або граф Рагузинський.

Своєю діяльністю Владиславич, один з «птенцов гнезда Петрова», залишив помітний слід перш за все в історії зовнішньої політики Російської імперії. Його ім'я, овіяне легендами, шанують і на батьківщині – в Сербії. Там його знають як палкого патріота, просвітителя й засновника шкіл, борця проти османського гніту й гарячого прибічника зближення слов'янських народів з Росією.

Дослідники по праву вважають його першим, «кто поставил проблему сербского народа в России во главе общей балканской проблемы» [1].

Першим, хто звернувся до вивчення життя та діяльності цього сина сербського народу, був Йован Дучич, який протягом багатьох років збирав матеріали в архівах Дубровника, Венеції, Москви, Бухареста, Белграда та Гельсинкі. Та, незважаючи на наявність ґрунтовної праці про життя та діяльність Сави Владиславича, ним і сьогодні цікавляться науковці, перш за все Росії та Сербії [2].

Рік народження Сави Владиславича достеменно не встановлений. Різні джерела вказують різні роки – від 1664 до 1670. Так само дослідники не зійшлися думки й щодо місця його народження – Герцог-Нові, Гацак, Дубровник або Фоча [3]. Рід Владиславичів походив з Герцеговини, один з його представників – Лука Владиславич – перебрався до Дубровницької республіки, де мав села, але через переслідування османів почав займатися торгівлею. Мав два торгових будинки – один у Дубровнику, другий у Венеції. Сам Сава в юнацькі роки залишив Дубровник і вів торгівлю у Франції, Іспанії та Венеції, а потім вирушив до Туреччини, де також заснував торговий дім у Стамбулі. Саме там він познайомився з єрусалимським патріархом Доситеєм, досить впливовою особою православного світу того часу, а також прихильника Росії. Саме через нього Сава зав'язав знайомство з російським послом у Константинополі О. І. Українцевим, якому повідомляв важливі відомості щодо Османської імперії [4]. Продовжував співпрацювати Сава Владиславич і з наступниками Українцева – послами Д. М. Голіциним та П. А. Толстим [5].

До Росії ж він прибув у 1703 році, займався перш за все торгівлею. Людина, яка володіла кількома європейськими мовами, мала широкі зв'язки на Балканах і в столиці Туреччини, прийшла до двору царя-реформатора Петра Олексійовича. Ще відразу по прибутті Сави до Азова адмірал граф Апраксін написав до царя: «Я писал тебе, государь, о Савве Рагузинском, который хочет увидеться с тобою. Без твоего приказа я не могу допустить его. Скажи, что мне с ним делать. Он человек очень нужный; хорошо знает тамошние дела; и к тому же умен». Пізніше, вже після зустрічі Сави

© Морозова Анна Валеріївна – кандидат історичних наук, головний спеціаліст Державного архіву Чернігівської області.

Лукича з російським царем, Апраксін поділився своїми враженнями про молодого серба: «Отличается великою набожностію, и Бог управляет его сердцем; он знаток; и целиком предан данному слову» [6].

Цар віддячив Владиславичу за послуги російським послам у Константинополі. Відразу по прибутті до Росії йому була надана жалувана грамота на 10 років, якою дозволялася вільна торгівля на теренах Росії із внесенням мита на рівні російських купців, монополія на продаж протягом трьох років лисячого хутра з Сибірського приказу, право ввезення до Росії й вивезення з неї товарів через Азов, а також право відкриття в ньому та в інших містах торговельних будинків, ведення справ як особисто, так і через своїх представників. Посадовці мали сприяти Саві Лукичу в усіх його торговельних справах. А жалуваною грамотою 1705 року він отримав право ввозити та вивозити товари не лише через Азов, а й через українські міста. Це було пов'язано з тим, що головна торговельна контора Рагузинського містилася в Ніжині, який на той час був торговельним центром багатих грецьких купців, які через Молдавію та Валахію везли до Росії речі зі Сходу та вивозили хутро. Поступово багатства Сави Лукича збільшувалися, чому сприяла його репутація як чесного, кредитоспроможного комерсанта серед купців Західної Європи, й замовлення на товари від двору, підряди та відкупи, посередницькі операції за дорученням уряду.

Владиславич-Рагузинський взяв активну участь у Прутській кампанії 1711 року, й саме йому належала ідея щодо звернення царя Петра Олексійовича до християн Балканського півострова із закликом підтримати Росію в її війні з Туреччиною. Саме через Саву Лукича підтримувався зв'язок із сербськими граничарськими полковниками, які були готові сприяти російській армії, з М. Милорадовичем, який очолив антиосманський рух на південному заході Балкан. А на початку 1711 року при посередництві Рагузинського були встановлені таємні зв'язки з господарем Молдавії Д. Кантемиром.

Іншою подією, до якої була прикута увага Сави Лукича в ці роки, було повстання в Сербії (1713). Саме в російському цареві Владиславич бачив призначеного Богом визволителя православного Сходу, Балкан і його рідної Сербії. Він представляв інтереси повстанців перед російським урядом як під час їхньої боротьби з османами, так і після придушення повстання, коли його керівники на чолі з полковником Михайлом Милорадовичем емігрували до Росії. Повстання було придушене, почалася жорстока розправа. Її жертвою став і брат Сави Лукича, який був замучений у полоні. Однак відзначимо, що Сава Лукич тверезо оцінював ситуацію на півдні Балкан й тому не підтримав канцлера Головкина щодо повернення на Балкани представників сербського руху на чолі з М. Милорадовичем, оскільки вважав, що рух цей на той час був обезкровлений.

За діяльність у ці роки Владиславич-Рагузинський був щедро нагороджений Петром I: 1714 року йому продовжили жалувану грамоту на вільну торгівлю в Росії на 100 років.

У 1716 році Владиславич залишає Росію й до 1722 року перебуває в Європі, де займається торговельними справами та виконує окремі доручення уряду Росії. Так, за дорученням царя він займається організацією практики молодих російських дворян на морському флоті Венеціанської республіки, а в Далмації та Венеції вербує слов'ян для російського флоту.

До Росії Владиславич повернувся не сам. Спочатку до столиці прибула «старуха матюша моя и племянник Гавриил Владиславич» [7]. У Венеції Сава Лукич одружився. Його обраницею стала 22-річна Вергілія Тревизан із аристократичної родини, з якою він і повернувся до Санкт-Петербурга [8].

Як бачимо, Владиславич-Рагузинський багато зробив для розвитку економіки Росії, організації спеціальної освіти дворянства, будівництва морського флоту, безсумнівний його внесок у справу зміцнення торговельних і дипломатичних відносин Росії з Європою, налагодження відносин із слов'янами Балканського півострова.

Але кульмінацією дипломатичної діяльності Сави Лукича стали 1725 – 1727 роки, коли він очолював російське посольство до Китаю. Формально посольство мало повідомити китайського імператора про смерть Петра I та про вступ на престол Катерини I. Але головним завданням посольства стало врегулювання торговельних відносин

та прикордонних питань між Російською імперією та Китаєм. Російсько-китайські переговори були досить тривалими і складними, й лише 21 жовтня 1727 року у Нерчинську був підписаний, а в Кяхті ратифікований договір між Росією та Китаєм, який став значною віхою у дипломатичних відносинах між двома країнами і який діяв до середини XIX ст. За заслуги Сава Лукич отримав чин таємного радника та був нагороджений орденом Олександра Невського. Крім того, Владиславич отримав право збудувати на Далекому Сході Селингинське та Чиконське укріплення. Але й тут, на Далекому Сході, він не забував про свою далеку батьківщину, про що свідчить той факт, що в заснованому ним місті Троїцьковському він звів церкву в ім'я св. Сави Сербського Неманича [9].

Ще височайшим указом 24 лютого 1725 року йому та чотирьом його племінникам – Юхиму, Гаврилу, Мойсею та Івану Івановичам Рагузинським – було дозволено писатися Владиславичами. Перед від'їздом він вирішив упорядкувати свої майнові справи на випадок смерті. 23 грудня він підписав свій заповіт. Єдиним нащадком усього рухомого й нерухомого майна оголошувався старший племінник – Гаврило Іванович [10]. Відомостей про розмір капіталів Владиславича-Рагузинського немає, але, виходячи з суми, що була видана на посаг дочці (15 – 20 тис. руб.), загальна сума коштів, що були в обороті, становила сотні тисяч рублів. Нерухоме майно складало вотчини з кріпаками, а також будинки у Москві, Петербурзі та Ніжині.

Перше пожалування нерухомістю відбулося ще в 1710 році, і це були вотчини прибічників гетьмана І. Мазепи генерального обозного І. Ломиковського та генерального судді В. Чуйкевича. Крім того, Сава Лукич отримав чин надвірного радника і в такий спосіб став російським дворянином. За відомостями 1730 року, у вотчинах у Чернігівському, Стародубському, Прилуцькому й Гадяцькому полках нараховувався 551 двір, тобто понад 2 тис. підданих чоловічої статі [11]. Зокрема, у с. Вишеньки Понорницької сотні Чернігівського полку – 76 дворів, у с. Рожничі Стародубського полку, с. Велика Топаль Стародубського полку [12].

У Сави Лукича було чотири племінники. Одного з них, Юхима, він позбавив спадку, а інших братів Гаврило повинен був утримувати так, «яко бы были суще ево дети» [13].

Саме стосунки з племінником Юхимом, який прибув до Росії в 1704 році й пізніше був відправлений разом з іншими волонтерами до Франції для навчання, прийнято вважати свідченням скупості Владиславича. Збереглися листи Юхима Владиславича зі скаргами на відмову дядька у грошовій підтримці. Перший такий лист Юхим відправив до Посольської канцелярії ще у вересні 1712 р. Він повідомляв, що вже 10 місяців не отримував коштів від дядька й прохав «исходатайствовать» у Петра I, «дабы что-нибудь на содержание к нему прислано было, пока от упомянутого дяди получит» [14].

Чотири роки по тому Юхим Владиславич звертається безпосередньо до царя. Він просить про «исходатайствовании у дяди ево графа Саввы Владиславича на уплату долгов денег». Але справа не в жадібності Сави Лукича, а у поведінці племінника. Юхим не проявляв зазяття до навчання ще в роки перебування в Росії. Прихильність його до гульгяювання розквітла в Парижі, де контроль за його поведінкою став менш жорстким. Дядько, ймовірно, вирішив урезонити марнотратного племінника відмовою йому в допомозі.

На ставлення Сави Лукича до Юхима проливають світло духівниці. Так, у духівниці 1725 р. написано: «Четвертого ж моего племянника Ефима Владиславича от всего моего наследства отлучаю за ево предрозость и непостоянство» [15].

Помер Сава Лукич 18 червня 1738 р. і був похований поряд з матір'ю та трьома дочками в Олександрівській лаврі в Санкт-Петербурзі. Незадовго до смерті, у квітні 1738 р., він підписав новий заповіт. Він відобразив і зміни, що сталися серед рідних, й характеризує ставлення до своїх родичів самого Сави Лукича. Дочка, яка згадувалася в заповіті 1725 р., померла. Дружина залишилася у Венеції. Замість Гаврила нащадком усього майна «за отменную ево ко мне любовь и всегдашнюю послушность и повиновение» був проголошений Мойсей Іванович Владиславич. Що стосується Гаврила Івановича, то про нього було сказано, що «он, Гаврил, своими трудами и моими награждениями и так доволен». Можливо, Гаврило вийшов з дові-

ри. Але можна припустити й інше: Гаврило міцно осів в Україні, одружився й жив у вотчинах, що були придбані у Сави Лукича за пільговою ціною.

Мешкаючи в Російській імперії, Сава Владиславич не забував свою батьківщину й завжди намагався підтримати православні церкви, про що свідчать численні жертви на їхнє утримання [16]. Про сербський народ і православну віру думав Сава і в останні години свого життя. Граф заповів Мойсею Івановичу «отправить в сербские земли три сундука славянских книг: первый – в монастырь в Херцег-Новом, второй – в монастырь Житомирский на реке Неретва в Герцеговине, а третий – церкви в Топле в Боке Которской». У скринях було срібне церковне начиння, кадило та хрест за упокій його душі. Ці речі були виготовлені в Москві на замовлення графа, сьогодні вони зберігаються у цих сербських церквах [17].

Що стосується подальшої долі племінників Сави Лукича, то відомо, що Юхим Іванович (1697 – 6 березня 1749) був при Єлизаветі Петрівні генерал-поручиком.

Гаврило Іванович був одружений з 1726 року з дочкою Івана Лаврентійовича Бороздни Ганною. І хоча дружина була значно молодшою від нього, але це був шлюб за коханням, оскільки пізніше дослідники, які мали доступ до родинних архівних документів, зазначали, що Ганна Бороздна побралася з графом проти волі батьків [18]. Від цього шлюбу народилося двоє дітей, але вони померли ще в ранньому дитинстві.

При с. Велика Топаль Стародубського полку графом Гаврилом Владиславичем була заснована парусинова фабрика, при якій мешкали «рабочие люде, которие против своей работы по положенной цене заплату получают», – 160 чоловіків і 148 жінок [19].

Ще довго у Великій Топалі залишалася традиція, заведена Савою Лукичем, святкувати день святого Сави Сербського, який був небесним покровителем Рагузинського.

Невдовзі Гаврило Іванович помирає. За заповітом від 15 листопада 1739 р., своїм нащадком він залишив рідного брата графа Мойсея Івановича, який повинен був виконати останню волю брата. Він доручив виділити дружині «за ея ко мне склонное и любовное житие ... уборные вещи и денег 2 тыс. рублей, село Киваи и село Туросну з Будую и со всема принадлежащими к тим селам угоди». Одночасно Гаврило Іванович зберігав за дружиною право на це нерухоме майно навіть при її одруженні [20]. Старшому братові – графу Юхиму Івановичу – «за природное братнее почитание» Гаврило Іванович заповів 3 тис. руб. Таку ж суму заповів він і своєму племіннику (синові Юхима), який мешкав у Франції. Ім'я в заповіті не згадується, тому можна припустити, що вони взагалі ніколи не зустрічалися. Така ж сума, 3 тис. руб., була залишена двоюрідному братові – графу Івану Івановичу Владиславичу [21]. Не залишилися поза увагою Гаврила Івановича родичі на далекій батьківщині. Так, сестрі Євлагії, яка залишилася в Сербії, разом з дітьми було заповідано 1 тис. руб. й така ж сума – «прочим свойственным всем... на подел» [22]. Невеликі суми Гаврило Іванович заповів і сестрам своєї дружини – Агафії Іванівні Стахович з дітьми та Євдокії Іванівні Бороздни [23].

Граф Мойсей Іванович Владиславич-Рагузинський залишився жити у с. Велика Топаль. На цей час (1742 р.) він був ще нестарою людиною, але залишався неодруженим. Разом з ним у Великій Топалі мешкали вдова Ганна Іванівна Владиславич та її племінник – Іван Григорович Стахович (хлопчик 7 років) [24]. Згодом Ганна Іванівна одружилася з генеральним суддею Іваном Андрійовичем Гамалією (6 грудня 1699 – 21 березня 1766). Після її смерті близько 1780 р. нерухоме майно за її заповітом перейшло дочці від цього шлюбу – Олені Іванівні – та її чоловіку – Григорію Андрійовичу Полетиці [25]. Вже наприкінці свого життя Ганна Іванівна оселилася у с. Киваї Стародубського полку, де жила разом зі своїми племінниками – Іваном та Олексієм Григоровичами Стаховичами [26].

Що стосується Мойсея Івановича, то він влаштував у Великій Топалі чудовий будинок з «французьким садом» та оранжереєю, який простояв аж до 1820 року. У Великій Топалі Мойсей Іванович мешкав разом зі своїми племінниками – Іваном і Гаврилом Андрійовичами Папреницями [27].

Граф Мойсей Іванович Владиславич помер після 1763 р. [28], й усе його майно залишилося племінникам Івану (народ. бл. 1718 р.), Миколі (народ. бл. 1736 р.) та Гаврилу (народ. бл. 1723 р.) Андрійовичам Папреницям.

Височайшим указом 8 лютого 1773 року Івану, поручику Миколі та секунд-

майору Гаврилу Андрійовичам Папреницам було дозволено прийняти прізвище та титул їхнього дядька Мойсея Івановича Владиславича й іменуватися графами Владиславичами.

На жаль, встановити точніші родинні зв'язки Владиславичів з Папреницями немає можливості, оскільки справа про дворянство поручика Миколи Андрійовича Владиславича 1802 року «по разделении Малороссийской губернии на Черниговскую и Полтавскую, по жительству его в Гадяцком уезде» була передана до Полтавського дворянського зібрання [29], матеріали якого до наших часів не збереглися.

1770 року Велика Топаль була придбана Катериною II для фельдмаршала та малоросійського генерал-губернатора графа П. О. Румянцева-Задунайського, який отримав його разом з іншими землями та населеними пунктами на теренах Стародубського та інших полків за перемоги у російсько-турецькій війні.

Серед балканських слов'ян була жива пам'ять про Владиславичів-Рагузинських і їхній внесок у боротьбу з османцями. 29 листопада 1774 року до єпископа Чернігівського і Новгород-Сіверського Феофіла звернувся архимандрит Пекоїського монастиря (Албанія) Дмитрій, який з 1763 року мешкав у Гамаліївському Харлампіївському монастирі, з проханням дозволити відслужити літургію та панахиду в будинку племінників покійного графа Мойсея Івановича Владиславича Івана та Миколи в Стародубі, «до коих по давней знакомости... для свиданья поехать намерен». Уже наступного дня «священнодействовать где случится показанному просителю архимандриту Дмитрию в епархии Черниговской по усердию паствы тоя жителей дозволил єпископ Феофил» [30].

Шанованими були й нащадки Сави Владиславича. Про це свідчить, зокрема, листування графа Гаврила Андрійовича Владиславича з Чернігівською духовною консисторією. Так, 4 травня 1780 р. граф надіслав лист про надання дозволу правити церковні обряди в його будинку в м. Стародубі:

«Ясне в богу высокопреосвященнейший владыко, высокомиловитивый архипастыр!

Дом мой состоит в приходе Петропавловском, у котором приходе был священник Иван Деша, которой всегда наблюдал мой дом по христианскому обряду. А по умертви его оставшийся сего же прихода другой священник Михаил Масловский в случающихся мне по христианскому обряду нуждах на требования мои отказывается, в чем ево не порядками и некоторые упущения сделаны по христианскому обряду и делает по сану его непристойныя к дому моему укоризны, по которим от него многим мне причыненным нагрублениям и его упрямосям я оного священника Масловского призывать в дом мой по случающимся христианским нуждам не могу и не желаю и до сего времени не хотел Вашего высокопреосвященства обезпокоить, но ныне из терпения вышел и принудил меня утрудить Вашего высокопреосвященства вышезначающийся священник Масловский. Других же священников хотя я к надобности дому моего по христианству и требовал, но ите священникедая, што он, Масловский, со всяким связывается, не смеют к тому приступить. В разсуждении чего всепокорнейшее прошу Вашего высокопреосвященства повелеть по требованиям моим для исправления случающихся по христианству нужд, входит в дом мой духовнику моему, наместнику стародубовскому Василию Вуяховичу. И при сем остаюсь я в надежде Вашего на сем благословения, поручив себя архипастырским Вашего высокопреосвященства молитвам и благословению с истинным моим почитанием пребывая навсегда,

Вашего высокопреосвященства великомиловитиваго архипастыра покорнейший слуга

Граф Гаврил Владиславич».

Й відразу клопотання було задоволено [31].

Граф Гаврило Андрійович Владиславич помер 6 березня 1789 р. у м. Стародубі й був похований на місцевому кладовищі [32].

Поручик граф Микола Андрійович Владиславич мав маєток у Лохвицькому повіті (за відомостями 1793 р.) та с. Токарі Гадяцького повіту (за відомостями 1798 р.) [33]. Він був одружений і мав синів Василя (народ. бл. 1778 р.), Івана (народ. бл. 1780 р.) та Григорія (народ. бл. 1782 р.), які в 1793 р. служили у гвардії у чинах сержантів, й

дочку Марію (народ. бл. 1774 р.). За ними числилося 689 спадкових кріпаків [34]. Микола Андрійович помер до 1793 р.

Син Миколи Андрійовича, Василь Миколайович, був одружений з Оленою Семенівною, уродженою Пискарьовою, яка після смерті чоловіка мешкала в хут. Костяниках Стародубського повіту Чернігівської губернії й мала 300 кріпаків та нерухоме майно у Чернігівській, Полтавській і Смоленській губерніях [35].

Олена Семенівна досить гарно господарювала, про що свідчить те, що станом на березень 1829 року, нею були придбані кріпаки у нащадків полковника О. Будлянського в м-ку Срібному, селах Поділ, Ольшани, Побачіївка, Загайки та хуторах Прилуцького повіту Полтавської губернії, а також у селах Держанівці та Чемері Козелецького повіту Чернігівської губернії – загалом 1000 душ [36].

Станом на 1848 рік, вона володіла в Стародубському повіті Чернігівської губернії 75 кріпаками та 900 дес. землі, у Прилуцькому повіті Полтавської губернії – 800 дес. землі та у Рославльському повіті Смоленської губернії – 100 кріпаками та 1500 дес. землі [37].

Відомо, що у Василя Миколайовича та Олени Семенівни було двоє дітей: дочка Ганна, яка народилася 1 січня 1800 р. й була охрещена в Успенській церкві Стародуба [38], та син Михайло, який народився близько 1806 р.

Граф Михайло Васильович Владиславич 24 квітня 1824 р. вступив на військову службу підпрапорщиком Брянського піхотного полку, в якому служив до 3 грудня 1833 року, коли вийшов у відставку. За проханням 4 листопада 1839 року був призначений коронним засідателем Борзенського повіту, а 19 вересня 1845 року переведений на таку ж посаду до м. Стародуба. На 1848 рік Михайло Васильович був одружений, але дітей не мав [39]. Михайло Васильович отримав чин колезького асесора й у 1858-1859 роках служив наглядачем акцизних зборів з хлібного вина у Борзенському повіті Чернігівської губернії [40]. У травні 1860 року, вже перебуваючи у відставці, Михайло Васильович був представлений до нагородження знаком відзнаки за бездоганну службу [41].

На жаль, відомостей про будь-яких інших представників цієї родини виявити не вдалося. З другої половини XIX ст., судячи з документів Держархіву Чернігівської області, у Чернігівській губернії представники родини Владиславичів не мешкали. Нащадки Сави Владиславича-Рагузинського не залишили слід в історії, але пам'ять про нього самого живе не лише серед сербського народу.

1. Дучић Ј. Граф Сава Владиславић. – Београд, 1999. – С. 25.

2. Лещиловская И. И. Сербия в России. – М., 2003; Павленко Н. И. Птенцы гнезда Петрова. – М., 2008; Руджаков П. Сеоба Срба у Русију у 18 веку. – Београд, 1995; Синдик Д. Прилог биографији Саве Владиславића // Сентандрејски зборник № 3. – Београд, 1997.

3. Бачич Ђ. Граф Савва Владиславич как предтеча славянофильства и основоположник сербско-русских духовных связей [Интернет-публикация] // www.pravoslavie.ru/smi/37603.htm

4. Дучић Ј. Граф Сава Владиславић. – С. 25.

5. Бачич Ђ. Граф Савва Владиславич как предтеча славянофильства и основоположник сербско-русских духовных связей [Интернет-публикация] // www.pravoslavie.ru/smi/37603.htm

6. Интернет-ресурс: <http://www.savavladislavic.com/active/ru>

7. Павленко Н. И. Птенцы гнезда Петрова / Н. И. Павленко. – М., 2008. – С. 573.

8. Бачич Ђ. Граф Савва Владиславич как предтеча славянофильства и основоположник сербско-русских духовных связей [Интернет-публикация] // www.pravoslavie.ru/smi/37603.htm

9. Дучић Ј. Граф Сава Владиславић. – С. 25.

10. Павленко Н. И. Птенцы гнезда Петрова / Н. И. Павленко. – М., 2008. – С. 580.

11. Там само.

12. Василенко Н. П. Генеральное следствие о маестностях Черниговского полка (1729 – 1730 гг.). – Чернигов, 1908. – С. 148 – 149; Обзорение Румянцевской описи

- Малороссии. – Вып. 3 (полк Стародубский) / Под. ред. Н. Константиновича. – Чернигов, 1875. – С. 668, 752.
13. Павленко Н. И. Птенцы гнезда Петрова / Н. И. Павленко. – М., 2008. – С. 581.
 14. Там само. – С. 577.
 15. Там само.
 16. Бачич Й. Граф Савва Владиславич как предтеча славянофильства и основоположник сербско-русских духовных связей [Интернет-публикация] // www.pravoslavie.ru/smi/37603.htm
 17. Дучић Ј. Гроф Сава Владиславић. – С. 394.
 18. Модзалевский В. Л. Малороссийский родословник. – Т. 1. А – Д. – К., 1908. – С. 70.
 19. Обзорение Румянцевской описи Малороссии. – Вып. 3 (полк Стародубский) / Под. ред. Н. Константиновича. – Чернигов, 1875. – С. 669.
 20. Там само. – С. 748.
 21. Там само. – С. 749.
 22. Там само. – С. 750.
 23. Там само. – С. 749.
 24. Державний архів Чернігівської області (далі – Держархів Чернігівської обл.), ф. 679, оп. 1, спр. 381, арк. 246.
 25. Модзалевский В. Л. Малороссийский родословник. – Т. 1. А – Д. – К., 1908. – С. 70, 245.
 26. Держархів Чернігівської обл., ф. 679, оп. 1, спр. 390, арк. 200 – 200 зв.
 27. Там само, спр. 385, арк. 221 зв.
 28. Там само, спр. 386, арк. 230 зв.
 29. Там само, ф. 133, оп. 1, спр. 326, арк. 211 – 211 зв.
 30. Там само, ф. 679, оп. 4, спр. 271, арк. 2 – 2 зв.
 31. Там само, оп. 1, спр. 1256, арк. 1 – 1 зв.
 32. Там само, спр. 255, арк. 7.
 33. Там само, ф. 133, оп. 1, спр. 48, арк. 485; оп. 4, спр. 6, арк. 823 зв. – 824.
 34. Там само, оп. 4, спр. 6, арк. 823 зв. – 824.
 35. Там само, оп. 1, спр. 184, арк. 76; спр. 207, арк. 129
 36. Там само, спр. 237, арк. 431.
 37. Там само, ф. 127, оп. 1, спр. 2118, арк. 1296 зв.
 38. Там само, ф. 679, оп. 1, спр. 256, арк. 48
 39. Там само, ф. 127, оп. 1, спр. 2118, арк. 1296 – 1297.
 40. Адрес-календарь. Общая роспись всех чиновных особ в государстве на 1858 – 1859 год. – Ч. II. Власти и места управления губернского, областного, окружного, уездного, городского и ведомства их. – СПб., 1859. – С. 227.
 41. Держархів Чернігівської обл., ф. 127, оп. 4 а, спр. 383; оп. 5 а, спр. 105.

Статья рассказывает о семье Владиславичей, жизнь представителей которой связана с Чернигово-Северщиной, их вкладе в экономическое развитие страны в целом и региона в частности.

Ключевые слова: Владиславичи, Стародубщина, Сербия, миграция, внешняя политика, торговля.

The article tells about the family Vladislavich, which life of representatives is connected with Chernihovo-Severshchina, their contribution to economic development of the country as a whole and the region in particular.

Keywords: Vladislavich, Starodubshchina, Serbia, migration, foreign policy, trade.